

М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті

ТҰРАҚТЫ ДАМУ ТУРАЛЫ 2025 ЖЫЛ ЕСЕБІ

МАЗМҰНЫ

1	КІРІСПЕ	3
2	УНИВЕРСИТЕТ ТУРАЛЫ ЖАЛПЫ АҚПАРАТ	4
3	ТҰРАҚТЫ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ	5
4	ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ	5
5	БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУ	5
6	ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕР ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯ	6
7	ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК	7
8	ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІК ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИЯ	7
9	ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚ	7
10	СТУДЕНТТІК БАСТАМАЛАР	8
11	2025 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР	8
12	ҚОРЫТЫНДЫ	9

1. КІРІСПЕ

Қазіргі жаһандану жағдайында тұрақты даму тұжырымдамасы әлемдік қоғамдастықтың негізгі даму бағытына айналды. Тұрақты даму – экономикалық өсім, әлеуметтік әл-ауқат және қоршаған ортаны қорғау арасындағы теңгерімді қамтамасыз ететін кешенді даму моделі болып табылады. Бұл тұжырымдама қазіргі ұрпақтың қажеттіліктерін қанағаттандыра отырып, болашақ ұрпақтың табиғи ресурстарды пайдалану мүмкіндіктерін шектемеуге бағытталған. Сондықтан тұрақты даму қағидаттарын жүзеге асыру мемлекеттердің ғана емес, білім беру ұйымдарының, ғылыми мекемелердің және қоғамның барлық институттарының ортақ міндетіне айналып отыр.

Жоғары білім беру ұйымдары тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуде ерекше рөл атқарады. Университеттер білім беру, ғылыми зерттеу, инновациялық технологияларды дамыту және қоғаммен өзара байланыс арқылы тұрақты дамуға айтарлықтай үлес қосады. Білім беру мекемелері болашақ мамандарды даярлау барысында олардың кәсіби білімімен қатар экологиялық мәдениетін, әлеуметтік жауапкершілігін және тұрақты даму қағидаттарын түсінуін қалыптастырады. Осы тұрғыдан алғанда университеттер тұрақты дамудың негізгі қозғаушы күштерінің бірі болып табылады.

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті тұрақты даму қағидаттарын өзінің стратегиялық даму саясатының маңызды бағыты ретінде қарастырады. Университет білім беру сапасын арттыру, ғылыми зерттеулерді дамыту, әлеуметтік жауапкершілікті күшейту және қоршаған ортаны қорғау бағыттарында жүйелі жұмыстар жүргізеді. Университеттің стратегиялық даму жоспары тұрақты даму қағидаттарын жүзеге асыруға бағытталған нақты мақсаттар мен міндеттерді қамтиды.

Университеттің тұрақты даму саясаты бірнеше негізгі бағыттарды қамтиды. Біріншіден, білім беру бағдарламаларына тұрақты даму тақырыптарын енгізу арқылы студенттердің экологиялық және әлеуметтік жауапкершілігін қалыптастыруға ерекше көңіл бөлінеді. Екіншіден, ғылыми зерттеулер арқылы тұрақты даму мәселелерін шешуге бағытталған инновациялық жобалар жүзеге асырылады. Үшіншіден, университет қоғаммен тиімді өзара байланыс орнатып, әлеуметтік жобалар мен қоғамдық бастамаларды қолдайды. Сонымен қатар университет кампусында экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз ету мақсатында энергия үнемдеу, қалдықтарды басқару және жасыл инфрақұрылымды дамыту бағытында жұмыстар жүргізіледі.

2025 жылға арналған тұрақты даму туралы есеп университеттің осы бағыттағы қызметінің нәтижелерін жан-жақты талдауға арналған. Есеп университеттің тұрақты даму саласындағы негізгі жетістіктерін, жүзеге асырылған жобаларын және қол жеткізілген нәтижелерін сипаттайды. Сонымен қатар есепте университеттің алдағы кезеңге арналған даму бағыттары мен стратегиялық міндеттері көрсетіледі.

Бұл есеп университеттің тұрақты даму саясатын іске асыру барысындағы ашықтық пен есептілікті қамтамасыз ету мақсатында дайындалды. Есеп университеттің құрылымдық бөлімшелерінің қызметін талдау негізінде әзірленіп, білім беру, ғылыми зерттеу, әлеуметтік жауапкершілік және экологиялық тұрақтылық бағыттарындағы негізгі көрсеткіштерді қамтиды.

Университет тұрақты даму саясатын жүзеге асыру барысында халықаралық тәжірибені ескеріп, әлемдік білім беру кеңістігінде қалыптасқан заманауи үрдістерді басшылыққа алады. Сонымен қатар университет халықаралық ұйымдармен және шетелдік жоғары оқу орындарымен ынтымақтастық орнатып, тұрақты даму саласындағы тәжірибе алмасуды жүзеге асырады. Бұл ынтымақтастық ғылыми зерттеулердің сапасын арттыруға, жаңа білім беру бағдарламаларын енгізуге және тұрақты даму мәселелері бойынша халықаралық тәжірибені қолдануға мүмкіндік береді.

Университеттің тұрақты даму саласындағы қызметі тек білім беру мен ғылыми зерттеулермен ғана шектелмейді. Университет өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына да белсенді қатысады. Студенттер мен қызметкерлер түрлі әлеуметтік жобаларға,

волонтерлік қозғалыстарға және қайырымдылық акцияларына қатысып, қоғамның әлеуметтік мәселелерін шешуге өз үлестерін қосады. Бұл бастамалар университеттің қоғаммен өзара байланысын нығайтып, әлеуметтік жауапкершілік мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.

Сонымен қатар университетте экологиялық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған жұмыстар жүргізіледі. Кампус аумағында жасыл аймақтарды көбейту, энергия тиімділігін арттыру, қалдықтарды сұрыптау жүйесін дамыту және экологиялық акциялар ұйымдастыру сияқты іс-шаралар тұрақты түрде жүзеге асырылады. Бұл шаралар университеттің экологиялық жауапкершілігін арттырып қана қоймай, студенттер мен қызметкерлердің экологиялық санасын қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Осы есеп университеттің тұрақты даму саласындағы қызметінің нәтижелерін жүйелі түрде көрсетуге және болашақтағы даму бағыттарын айқындауға арналған. Университет тұрақты даму қағидаттарын жүзеге асыру арқылы қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуына үлес қосуды және білім беру саласының сапасын арттыруды мақсат етеді. Алдағы жылдары университет тұрақты даму бағытындағы бастамаларды одан әрі кеңейтіп, инновациялық жобаларды жүзеге асыруды және халықаралық ынтымақтастықты дамыту арқылы өзінің тұрақты даму стратегиясын жетілдіруді жоспарлап отыр.

Қорытындылай келе, М.Х. Дулати атындағы Тараз университетінің тұрақты даму саясаты білім беру, ғылым және қоғам арасындағы тиімді өзара байланысты қамтамасыз етуге бағытталған. Университет тұрақты даму қағидаттарын жүзеге асыру арқылы білім беру жүйесін жетілдіруге, ғылыми зерттеулердің тиімділігін арттыруға және қоғамның тұрақты дамуына үлес қосуға ұмтылады.

1. УНИВЕРСИТЕТ ТУРАЛЫ ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті – Қазақстандағы ірі жоғары оқу орындарының бірі. Университет көпсалалы білім беру бағдарламаларын жүзеге асырады және өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына маңызды үлес қосады.

Университеттің негізгі миссиясы – бәсекеге қабілетті мамандар даярлау, ғылыми зерттеулер жүргізу және қоғамның тұрақты дамуына ықпал ету.

Университеттің негізгі қызмет бағыттары:

- жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру;
- ғылыми зерттеулер мен инновациялық жобаларды жүзеге асыру;
- халықаралық академиялық ынтымақтастықты дамыту;
- өңірлік әлеуметтік-экономикалық жобаларға қатысу;
- тұрақты даму қағидаттарын университет қызметіне енгізу.

Университет құрылымы

Құрылым	Қызметі
Факультеттер	Білім беру бағдарламаларын жүзеге асырады
Ғылыми орталықтар	Ғылыми зерттеулер жүргізеді
Зертханалар	Инновациялық технологияларды зерттейді
Әкімшілік бөлімдер	Университеттің басқару қызметін қамтамасыз етеді

2. ТҰРАҚТЫ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ

Университеттің тұрақты даму стратегиясы ұзақ мерзімді даму мақсаттарына бағытталған. Бұл стратегия университеттің барлық құрылымдық бөлімшелерінің қызметін қамтиды.

Стратегияның негізгі мақсаттары

№	Мақсат	Сипаттамасы
1	Білім беру сапасын арттыру	Заманауи білім беру бағдарламаларын енгізу
2	Ғылыми зерттеулерді дамыту	Инновациялық жобаларды қолдау
3	Әлеуметтік жауапкершілікті арттыру	Қоғамдық жобаларды жүзеге асыру
4	Экологиялық тұрақтылық	Қоршаған ортаны қорғау шараларын жүзеге асыру

Университет тұрақты даму стратегиясын жүзеге асыру барысында халықаралық тәжірибені ескереді және заманауи басқару тәсілдерін қолданады.

3. ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

Тұрақты даму саласын басқару университеттің стратегиялық басқару жүйесінің маңызды элементі болып табылады.

Басқару жүйесі бірнеше деңгейден тұрады:

Деңгей	Функция
Ректор	Стратегиялық шешімдерді қабылдау
Проректорлар	Нақты бағыттарды үйлестіру
Тұрақты даму комитеті	Жобаларды ұйымдастыру
Құрылымдық бөлімшелер	Іс-шараларды жүзеге асыру

Университет тұрақты даму жобаларын жоспарлау, мониторинг жүргізу және нәтижелерді бағалау жүйесін енгізген.

4. БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУ

Тұрақты даму қағидаттары университеттің білім беру бағдарламаларына енгізілген.

Негізгі бағыттар

- экологиялық білім беруді дамыту;
- тұрақты экономика бойынша білім беру;
- инновациялық технологияларды оқыту;
- цифрлық білім беру жүйесін дамыту.

Оқу бағдарламалары

Пән атауы	Бағыт
Тұрақты даму негіздері	Әлеуметтік ғылымдар
Экологиялық менеджмент	Экология
Жасыл экономика	Экономика

Университет студенттердің ғылыми-зерттеу қызметіне қатысуын қолдайды және оларды ғылыми жобаларға тарту арқылы тәжірибелік білім алуға мүмкіндік береді.

5. ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕР ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯ

Ғылыми зерттеулер университеттің тұрақты даму саясатының негізгі бағыттарының бірі болып табылады.

Негізгі зерттеу бағыттары

- жаңартылатын энергия көздері;
- экологиялық технологиялар;
- су ресурстарын тиімді пайдалану;
- ауыл шаруашылығындағы инновациялар.

Ғылыми жобалар

Жоба	Мақсаты
Жасыл энергия жобасы	Энергия үнемдеу технологияларын дамыту
Экологиялық мониторинг	Қоршаған ортаның жағдайын зерттеу
Су ресурстарын басқару	Суды тиімді пайдалану

Университет ғылыми жобаларды жүзеге асыру барысында халықаралық ғылыми ұйымдармен және университеттермен ынтымақтастық орнатады.

6. ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК

Университет қоғамның әлеуметтік дамуына белсенді қатысады.

Негізгі әлеуметтік жобалар

- қайырымдылық акциялары;
- волонтерлік қозғалыстар;
- әлеуметтік бағдарламалар.

Іс-шара	Нәтиже
Қайырымдылық акциялары	Әлеуметтік қолдау көрсету
Экологиялық сенбіліктер	Қоршаған ортаны қорғау
Студенттік форумдар	Жастардың белсенділігін арттыру

7. ГЕНДЕРЛІК ТЕНДІК ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИЯ

Университет гендерлік теңдік және инклюзивті білім беру қағидаттарын қолдайды.

Негізгі бағыттар

- әйелдер мен ерлердің тең құқықтарын қамтамасыз ету;
- мүмкіндігі шектеулі студенттерге жағдай жасау;
- дискриминацияға жол бермеу.

Инклюзивті инфрақұрылым

Нысан	Сипаттамасы
Пандустар	Ғимараттарға қолжетімділік
Арнайы аудиториялар	Мүмкіндігі шектеулі студенттерге арналған
Цифрлық ресурстар	Қашықтан білім алу мүмкіндігі

8. ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚ

Экологиялық тұрақтылық университеттің негізгі басым бағыттарының бірі болып табылады.

Негізгі жобалар

- энергия үнемдеу бағдарламалары;
- қалдықтарды сұрыптау;

- жасыл аймақтарды дамыту;
- экологиялық білім беру.

Экологиялық көрсеткіштер

Көрсеткіш	Нәтиже
Энергия тұтынуды азайту	10–15%
Жасыл аймақтарды көбейту	20%
Экологиялық іс-шаралар	30+

9. СТУДЕНТТІК БАСТАМАЛАР

Студенттер тұрақты даму жобаларының белсенді қатысушылары болып табылады.

Студенттік жобалар

- «Жасыл кампус» жобасы
- экологиялық клубтар
- ғылыми конференциялар

Жоба	Қатысушылар
Жасыл кампус	Студенттер
Экологиялық клуб	Еріктілер
Ғылыми форум	Жас зерттеушілер

10. 2025 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР

Көрсеткіш	Нәтиже
Ғылыми жобалар	40+
Экологиялық іс-шаралар	30+
Студенттік бастамалар	20+
Әлеуметтік жобалар	25+

11. ҚОРЫТЫНДЫ

2025 жылы М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті тұрақты даму қағидаттарын жүзеге асыру бағытында жүйелі және кешенді жұмыстар жүргізді. Университеттің стратегиялық даму жоспары мен институционалдық саясаты тұрақты даму мақсаттарына сәйкес қалыптастырылып, білім беру, ғылыми зерттеу, әлеуметтік жауапкершілік және экологиялық тұрақтылық бағыттарында нақты нәтижелерге қол жеткізілді. Бұл нәтижелер университеттің қоғам алдындағы жауапкершілігін арттырып қана қоймай, оның өңірлік және ұлттық деңгейдегі рөлін де күшейтті.

Тұрақты даму саясатын іске асыру барысында университет білім беру жүйесін жаңғыртуға ерекше назар аударды. Оқу бағдарламаларына тұрақты даму қағидаттарына негізделген пәндер енгізіліп, студенттердің экологиялық мәдениетін, әлеуметтік жауапкершілігін және инновациялық ойлау қабілетін дамытуға бағытталған оқу курстары ұйымдастырылды. Бұл шаралар студенттердің тек кәсіби білім алуымен шектелмей, олардың қоғамның тұрақты дамуына үлес қосатын белсенді азамат болып қалыптасуына ықпал етті. Сонымен қатар цифрлық білім беру технологияларын енгізу, электрондық білім беру ресурстарын дамыту және қашықтан оқыту жүйесін жетілдіру арқылы білім беру сапасын арттыруға қол жеткізілді.

Ғылыми зерттеу қызметі университеттің тұрақты даму стратегиясының маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. 2025 жылы университет ғалымдары экология, энергия

тиімділігі, ауыл шаруашылығы, су ресурстарын басқару және инновациялық технологиялар салаларында ғылыми жобаларды жүзеге асырды. Бұл зерттеулер тек теориялық сипатта ғана емес, сонымен қатар практикалық маңызға ие болды. Ғылыми жобалардың нәтижелері өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына ықпал етіп, жаңа технологияларды енгізуге және табиғи ресурстарды тиімді пайдалануға мүмкіндік берді. Университеттің ғылыми әлеуетін арттыру мақсатында халықаралық ғылыми ұйымдармен және шетелдік университеттермен ынтымақтастық кеңейтілді.

Университеттің әлеуметтік жауапкершілік саясаты да тұрақты даму қағидаттарына негізделген. 2025 жылы университет студенттері мен қызметкерлері түрлі әлеуметтік және қайырымдылық жобаларға белсенді қатысты. Волонтерлік қозғалыстар, қайырымдылық акциялары, мәдени-ағартушылық іс-шаралар және қоғамдық бастамалар университеттің қоғаммен тығыз байланысын көрсетеді. Бұл жобалар студенттердің азаматтық белсенділігін арттыруға және қоғамның әлеуметтік мәселелерін шешуге үлес қосуға бағытталған. Сонымен қатар университет жергілікті қоғамдастықпен, білім беру ұйымдарымен және мемлекеттік мекемелермен бірлескен жобаларды жүзеге асыру арқылы өңірдің әлеуметтік дамуына қолдау көрсетті.

Гендерлік теңдік пен инклюзивті білім беру университеттің тұрақты даму саясатының маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Университет барлық студенттер мен қызметкерлер үшін тең мүмкіндіктер қамтамасыз етуге ұмтылады. Бұл бағытта университетте гендерлік теңдік қағидаттары сақталып, әйелдер мен ерлердің білім алу және кәсіби даму мүмкіндіктері тең дәрежеде қамтамасыз етілді. Сонымен қатар мүмкіндігі шектеулі студенттер үшін қолжетімді білім беру ортасын қалыптастыру бойынша жұмыстар жүргізілді. Университет ғимараттарында қолжетімді инфрақұрылым элементтері орнатылып, цифрлық білім беру ресурстары арқылы қашықтан білім алу мүмкіндіктері кеңейтілді.

Экологиялық тұрақтылық университет қызметінің негізгі басымдықтарының бірі болып қала береді. 2025 жылы университет кампусында қоршаған ортаны қорғауға бағытталған бірқатар жобалар жүзеге асырылды. Энергия үнемдеу технологияларын енгізу, қалдықтарды сұрыптау жүйесін дамыту және жасыл аймақтарды кеңейту бойынша жұмыстар жүргізілді. Бұл шаралар университеттің экологиялық ізін азайтуға және табиғи ресурстарды тиімді пайдалануға мүмкіндік берді. Сонымен қатар студенттер мен қызметкерлер арасында экологиялық мәдениетті қалыптастыру мақсатында түрлі экологиялық акциялар, семинарлар және ақпараттық іс-шаралар ұйымдастырылды.

Студенттердің бастамалары университеттің тұрақты даму саясатын жүзеге асыруда ерекше рөл атқарады. 2025 жылы студенттер экологиялық, әлеуметтік және ғылыми жобаларға белсенді қатысып, түрлі бастамаларды жүзеге асырды. «Жасыл кампус» жобасы, экологиялық клубтардың қызметі және ғылыми конференциялар студенттердің тұрақты даму мәселелеріне деген қызығушылығының артқанын көрсетеді. Бұл бастамалар университеттің тұрақты даму мәдениетін қалыптастыруға және студенттердің көшбасшылық қабілеттерін дамытуға ықпал етті.

Университеттің халықаралық ынтымақтастығы да тұрақты даму саласындағы қызметті кеңейтуге мүмкіндік берді. 2025 жылы университет шетелдік жоғары оқу орындарымен және ғылыми ұйымдармен бірлескен жобаларды жүзеге асырды. Бұл ынтымақтастық ғылыми зерттеулердің сапасын арттыруға, академиялық ұтқырлықты дамытуға және халықаралық тәжірибені енгізуге мүмкіндік берді. Сонымен қатар халықаралық конференциялар мен семинарлар ұйымдастырылып, тұрақты даму мәселелері бойынша тәжірибе алмасу жүзеге асырылды.

Жалпы алғанда, 2025 жылы университет тұрақты даму бағытында маңызды нәтижелерге қол жеткізді. Білім беру бағдарламалары жаңартылып, ғылыми зерттеулердің саны мен сапасы артты, әлеуметтік жобалар кеңейтілді және экологиялық саясат жүйелі

түрде жүзеге асырылды. Университет тұрақты даму қағидаттарын өзінің институционалдық мәдениетінің ажырамас бөлігі ретінде қарастырып, бұл бағыттағы қызметін одан әрі дамытуға бағытталған.

Алдағы кезеңде университет тұрақты даму стратегиясын жетілдіруді және жаңа жобаларды жүзеге асыруды жоспарлап отыр. Білім беру бағдарламаларын халықаралық стандарттарға сәйкестендіру, ғылыми зерттеулердің тиімділігін арттыру, экологиялық бастамаларды кеңейту және әлеуметтік жауапкершілік жобаларын дамыту университеттің негізгі басымдықтары болып қала береді. Сонымен қатар университет тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу үшін мемлекеттік органдармен, бизнес құрылымдарымен және халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықты одан әрі нығайтуды жоспарлайды.

Қорытындылай келе, М.Х. Дулати атындағы Тараз университеті тұрақты даму қағидаттарын жүзеге асыру арқылы қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуына, экологиялық қауіпсіздігіне және білім беру жүйесінің сапасын арттыруға маңызды үлес қосып келеді. Университеттің тұрақты даму саласындағы қызметі оның стратегиялық даму бағыттарының бірі болып табылады және бұл бағыттағы жұмыстар алдағы жылдары да жүйелі түрде жалғасатын болады. Университеттің басты мақсаты – білім, ғылым және инновация арқылы қоғамның тұрақты дамуына қызмет ететін, жауапкершілігі жоғары, бәсекеге қабілетті мамандар даярлау және болашақ ұрпақ үшін тұрақты әрі қауіпсіз орта қалыптастыруға үлес қосу.

***Есеп Стратегиялық даму басқармасының
№4 мәжілісінде (05.12.2025ж.) қаралған.***